آبسه مغز: بررسی میکروبیولوژی، اتیولوژی و نتایج درمانی در بیماران مراجعه کننده به بیمارستانهای حضرت رسول اکرم(ص) و فیروزگر از سال ۱۳۷۷ به مدت ۳ سال

***دکتر رضا ملاحسینی** I

دکتر مازیار آذر II

دکتر سهیلا ارض‌پیما III

چکیده

آبسه مغز بیماری ناشایعی است که اغلب به دنبال عوامل زمینه‌سازی مانند اوتیت، سینوزیت و ... بروز می‌کند و میکروبیولوژی آن در سالهای اخیر تغییر کرده است. برای درمان آبسه مغز، علاوه بر جراحی استفاده از آنتی‌بیوتیکهای با طیف وسیع نیز مورد نیاز می‌باشد. این درمان قبل از مشخص شدن نتیجه کشت به صورت تجربی و با توجه به شیوع میکروبهای عامل آبسه و حساسیت آنها به انواع آنتی‌بیوتیک‌ها انجام می‌شود که دانستن آن در انتخاب داروی مناسب بسیار موثر خواهد بود. از سوی دیگر دانستن شیوع عوامل زمینه‌ساز آبسه مغز و درمان بموقع آنها در پیشگیری از این بیماری بسیار با اهمیت است. هدف از این پژوهش تعیین عوامل زمینه‌ساز آبسه مغز در جهت پیشگیری از این بیماری و تعیین میکروبهای عامل آبسه مغز و مشخص کردن حساسیت آنها به آنتی‌بیوتیکهای رایج در ایران برای انتخاب درمان تجربی مناسب و استفاده بهینه از آنتی‌بیوتیکها بوده است. مطالعه به صورت توصیفی روی مبتلایان به آبسه مغز که از سال ۱۳۷۷ به مدت ۳ سال به بیمارستانهای حضرت رسول اکرم(ص) و فیروزگر تهران مراجعه کرده بودند انجام شد. پس از جراحی از چرک آبسه، اسمیر مستقیم و کشت تهیه شد و با استفاده از آنتی‌بیوتیکهایی که نفوذ خوب یا متوسطی در سیستم عصبی مرکزی دارند و در ایران نیز وجود دارند آنتی‌بیوگرام تهیه گردید. در مدت ۳ سال، ۲٦ بیمار مبتلا به آبسه مغز مراجعه کرده و تحت درمان قرار گرفتند. اسمیر چرک آبسه در هر ۲٦ بیمار مثبت بود. کشت چرک آبسه در ۲۲ مورد (۸٤/٦٪) مثبت گزارش گردید که فقط در ۳ مورد آن، عفونت مخلوط هوازی و بی‌هوازی بوده است. بیشترین میکروبهای به دست آمده استرپتوکوک (۵۲٪) و انتروباکترها(۳٦٪) بودند که نسبت به آنتی‌بیوتیکهای رایج حساس بوده‌اند. تمام باکتریهای هوازی نسبت به سیپروفلوکساسین حساس گزارش شدند. علت زمینه‌ای در ۱۵ مورد (٦۱/۵٪) اوتیت/ماستوئیدیت بوده است. نتایج این بررسی نشان دهنده آن است که: ۱- اوتیت به عنوان عامل زمینه‌ساز آبسه مغز در مقایسه با سایر مطالعات انجام شده شیوع بیشتری داشته است. ۲- روشهای آزمایشگاهی ما در تعیین میکروبهای بی‌هوازی توانایی لازم را ندارند. ۳- اسمیر مستقیم در تشخیص اولیه آبسه مغز بسیار کمک کننده است. ٤- احتمالاً سیپروفلوکساسین می‌تواند نقش موثری در درمان عفونتهای سیستم عصبی مرکزی و بخصوص بیماریهای زمینه‌ساز آبسه مغز داشته باشد.

کلیدواژه‌ها: ۱ – آبسه مغز ۲ – آنتی‌بیوگرام ۳ – بیماری زمینه‌ساز آبسه مغز ۴ – سیپروفلوکساسین

مقدمه

ابداع سی‌تی‌اسکن، کشف آنتی‌بیوتیکهای جدید و پیشرفت روشهای جراحی و نیز باکتریولوژی تشخیصی باعث کاهش میزان مرگ و میر ناشی از آبسه مغز در دهه‌های گذشته شده است.

I) استادیار گروه جراحی مغز و اعصاب، بیمارستان فیروزگر، میدان ولی‌عصر، خیابان به‌آفرین، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ـ درمانی ایران، تهران(*مولف مسئول).

II) استادیار جراحی مغز و اعصاب، بیمارستان حضرت رسول اکرم(ص)، خیابان ستارخان، نیایش، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ـ درمانی ایران، تهران.

III) استادیار گروه میکروبیولوژی، بیمارستان حضرت رسول اکرم(ص)، خیابان ستارخان، نیایش، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی ـ درمانی ایران، تهران.